

Türkiye'deki Konsorsiyumların Kütüphanelerde Satın Alma Üzerine Etkisi

Türkiye'deki Konsorsiyumların Kütüphanelerde Satın Alma Üzerine Etkisi

Tuba Akbaytürk*

Türk Kütüphaneciliği dergisi vol. 17 no. 3 (2003): sayfa 247-262

Öz

Türk üniversite ve araştırma kütüphaneleri 20 yıldan beri kitap ve bilimsel dergi makalesi gibi basılı materyal paylaşımına dayalı bir işbirliği içindedir. Elektronik kaynakların yaygınlaşması ile bu oldukça kabul görmüş işbirliği biçimi yetersiz kalmaya başlamıştır. Küçülen kütüphane bütçelerinin daha iyi idaresi ve firmalarla daha iyi lisans anlaşması şartlarının sağlanabilmesi gereksinimi Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS)'nun oluşumunun temelinde yatan sebeplerden ikisidir. ANKOS 2000 yılında 12 üniversite kütüphanesinin katılımı ile oluşmuştur. Geçen üç yıl zarfında üye kütüphane sayısı 70'e ulaşmıştır. ANKOS ulusal bir organizasyona dönüşürken, üye kütüphanelerde ANKOS'u satın alma iş akışının önemli bir bileşeni olarak görmeye başlamışlardır. ANKOS bugün kütüphanelerin daha düşük fiyatlara daha çok elektronik kaynağa abone olma çabasını kolaylaştırmaktadır.

Bu makale ANKOS'un bireysel kütüphanelerin elektronik kaynaklara yatırımlarıyla ilgili kararlarına olan etkisini incelemektedir. ANKOS'un, kütüphanelerin bütçe harcamalarında değişiklik yapıp yapmadığı, yapılan harcamaların karşılığının daha iyi alınıp alınmadığı, daha uygun kontratlar imzalanmasına yardımcı olup olmadığı, firmalarla yaşanabilen dil engelini aşmada faydalı olup olmadığı, adil kullanım prensiplerinin kütüphanecilerce ve kullanıcılarca daha iyi anlaşılmasını sağlayıp sağlamadığı gibi soruların cevaplarını bulmak için üye kütüphaneler arasında bir anket çalışması yapılmıştır. Bu anketten çıkarılan bulgular analiz edilmiş ve istatistiki verilere dönüştürülerek görselleştirilmiştir.

1. Giriş

Kütüphaneler arası işbirliğinin ilk temelleri 1880'lerde atılmıştır. Örneğin Amerikan Kütüphaneciler Derneği (ALA) bu dönemde raporlar yayınlamış ve komiteler oluşturmuştur. Amerikan Kongre Kütüphanesi ilk kataloglama projelerini gene bu yıllarda başlatmıştır¹. Kütüphane işbirliğinin İngiltere'deki ilk örnekleri arasında, 1930'da kütüphaneler arası ödünç verme ve ortak katalog oluşturma amaçlı 9 bölgesel kütüphane sistemi kurulması da sayılabilir.

Bu ilk işbirliği girişimleri 1960 ve 70'lerde kütüphane konsorsiyumları şekline dönüşmeye başlamıştır. Kütüphanelerin konsorsiyum kurmaya başlamalarının birincil sebepleri kaynak paylaşımı ve otomasyon çalışmaları olmuştur. Fiyat indirimi sağlamayı uman kütüphaneler, satın alma güçlerini bir araya getirerek S. L. Bostick'in makalesinde de isimlendirdiği gibi, "satın alma kulüpleri" oluşturmuşlardır.

Bilgi teknolojilerindeki değişimler ile Internet'in ve Web'in geliştirilmesi kütüphane konsorsiyumlarına da farklı akımlar getirmiştir⁴. Bu akımlar doğrultusunda kütüphaneler satın alma güçlerini, daha iyi fiyatlarla daha fazla elektronik kaynağa erişmek için bir araya getirmeye başlamışlardır. Kütüphane konsorsiyumları artık "satın alma kulüpleri" olmaktan çıkmıştır. Bugünün konsorsiyumları üyelerine kaynakları analiz etmede, seçmede, daha iyi lisans anlaşması şartları sağlanması için yapılacak pazarlıklarda ve farklı üyelerin sahip oldukları farklı uzmanlıkları paylaşmada yardımcı olmayı amaçlamaktadır⁵.

Bağımsız konsorsiyum çalışmalarındaki başarı, zamanla daha üst düzey işbirliğine dönüşmüş ve 1997'de International Coalition of Library Consortia (ICOLC) kurulmuştur. ICOLC kütüphaneler için sayısal çağla başa çıkma amaçlı ilkeler ve başarılı uygulamalar yayınlamakta ve kütüphanelerle satıcı firmaları yıllık toplantılarla bir araya getirmektedir.

Türkiye'de 20 yıllık kütüphaneler arası ödünç verme tecrübesine rağmen 1998 yılı sonlarına kadar elektronik kaynaklara konsorsiyum olarak erişim sağlanamamıştır. ULAKBİM tarafından ulusal bir

akademik ağ kurma ve gerek veritabanlarına gerekse elektronik dergilere ev sahipliği yapma şeklinde başlatılan ilk girişimler ODTÜ Kütüphanesi Müdürü önderliğinde bir aşama daha ileri götürülmüştür. Kendisinin işbirliği daveti üzerine, üniversite kütüphaneleri ve ULAKBİM Anadolu Üniversite Kütüphaneleri Konsorsiyumu (ANKOS)'nu kurma olanaklarını incelemeye karar vermişlerdir. Bir dizi toplantı sonrasında, 1999 sonunda ilk üç konsorsiyum anlaşması imzalanmıştır. Bu girişim bugün beklenilenin de ötesine geçerek 2003 yılında 70'i aşkın üyesi ile ülke genelinde bir konsorsiyuma dönüşmüştür.

Tablo.1 Yıllara göre üye sayısı ve abone olunan veritabanı sayıları

	ANKOS ÜYELERİ	ABONE OLUNAN VERİTABANLARI
2000	12	5
2001	39	11
2002	56	16
2003	70	20

Bu hatırı sayılır büyümenin nedeni olarak, toplu hareket edilerek sağlanan fiyat indirimleri ve ANKOS Yönetim Kurulunun başarılı politikaları sayılabilir.

ANKOS'un kütüphane satın alma kararları üzerindeki etkisi ve ANKOS'a bu yüksek katılım oranının sebepleri bugüne kadar incelenmemiştir. Bu makale, bu ihtiyacı karşılamayı amaçlayan bir araştırmadır.

2. İçerik

ANKOS'un tarihçesini ve gelişimini anlatan sunum ve makaleler mevcut olmakla beraber, çok azı ANKOS'un kütüphanelerin elektronik kaynaklara yaptıkları yatırıma olan etkilerini incelemiştir. Bu çalışmanın ele aldığı belli başlı bazı konular şöyle sıralanabilir:

Yabancı firmalarla yaşanabilen yabancı dil engeli, kütüphanelerin satın alımlarını etkilemekte midir? ANKOS kütüphaneleri bu noktada desteklemekte midir?

Üye kütüphaneler satın alım şıklarını ANKOS konsorsiyumları ya da denemeleri ile sınırlamaktadırlar?

ANKOS'a yaklaşımlarında Devlet ve Vakıf üniversiteleri arasında belirgin farklılıklar var mıdır?

ANKOS, üye kütüphaneler arasında aşağıdaki konulara karşı ilgi uyandırmakta mıdır:

Daha fazla kullanıcı eğitimi verme

Telif hakları hakkında daha duyarlı olma

Karar verme aşamalarında daha analitik olma (ör. Kullanım istatistiklerinin kullanımı)

Hızla artan üye sayısı dikkate alınır, ANKOS'un elektronik kaynaklar konusunda kütüphanelere liderlik yapacak bir pozisyona geleceğine kesin gözü ile bakılabilir.

3. Metodoloji

ANKOS üyelerinin elektronik kaynakları satın almada yaşadıkları değişimleri değerlendirmek amacıyla, bir anket hazırlanmıştır. Bu anketten beklenenler iki başlıkta toplanabilir: ankete katılan kurumlar hakkında demografik veri sağlamak ve ANKOS'un bu kurumlar üzerindeki etkisini incelemek.

Anket "ANKOS'a niye katıldınız?" ya da "Lütfen abone olunacak ya da satın alınacak ürünleri belirlemede kurumunuzda kullanılan metodları önem sırasına göre sıraya diziniz?" gibi çoğu çoktan seçmeli 20 sorudan oluşmaktadır.

Anket, araştırmanın amacını anlatan bir kapak mektupla ANKOS email iletişim listesine abone 76 kuruma email ile gönderilmiştir. Devlet ve vakıf üniversitelerinin yanı sıra 2 devlet kuruluşuna ve 1 askeri okula da anket ulaştırılmıştır. Cevaplama oranı 38 anketin geri dönmesi ile %51 civarında kalmıştır.

Tablo.2 Cevaplama Oranı

	Vakıf Üniversiteleri	Devlet Üniversiteleri	Diğer
Gönderilen	19	51	6
Cevaplanan	13	24	1
Cevap yüzdesi	68%	47%	17%

Tablo.2'de görüldüğü gibi "Diğer" klasmanına giren kurumlardan sadece biri anketi cevaplamıştır ve yeterli temsiliyet olmadığı için bu kurumlar analiz kapsamı dışında tutulmuşlardır.

4. Analiz

4.1. Ankete katılan kurumlar:

Ankete katılan kurumlar arasında birinci ayırım vakıf veya devlet üniversitesi olmaları olmasına rağmen, ANKOS üyelerinden ayrıca tam zamanlı öğretim görevlileri, lisans ve yüksek lisans öğrencileri olmak üzere kurum kapsamındaki toplam kullanıcı sayısını (full-time equivalent - FTE) ve bu sayının yüzde kaçının yabancı dilde, özellikle de İngilizce eğitim aldıklarını belirtmeleri istenmiştir.

Yayıncılar hala site lisanslı elektronik kaynakların fiyatlandırması ile ilgili denemelerine devam etmektedirler. Bu süreçte eş zamanlı kullanıcı sayısı önemini kaybetmeye başlamış gibi gözükmemektedir. Yeni eğilim akademik kütüphanelerde fiyatı FTE üzerinden hesaplama yönündedir. Bu da kalabalık kurumların site lisanslı ürünlere abone olurken FTE'leriyle doğru orantılı olarak büyük paralar ödemesi anlamına gelmektedir.

Türkiye gibi İngilizce'nin akademik kullanımının düşük olduğu ülkelerde, toplam öğretim görevlisi ve öğrenci sayısı olarak tanımlanan FTE potansiyel kullanımı ve devamında fiyatı belirlemede yanıltıcı olmaktadır. Bu konu ANKOS'da tartışılmış ve toplam öğretim görevlisi ve eğitim dili İngilizce olan departmanlardaki toplam öğrenci sayısı gibi alternatif tanımlar önerilmiştir. Bu tanımlar zaman içinde daha da geliştirilebilir ve geniş tabanlı kabul görebilir hale getirilebilir.

Türk devlet üniversiteleri geniş öğrenci kitlelerine sahiptirler. Tablo 3 bu sayıları göstermektedir. Devlet üniversiteleri için ortalama FTE 10,989.58 iken vakıf üniversitelerinde bu sayı sadece 2,500'dür. Eğitim dili, anketi yanıtlayan vakıf

üniversitelerinin %61.53'ünde İngilizce'dir. Bu oran devlet üniversitelerinde %8.33'e düşmektedir. Bu iki oran arasındaki çarpıcı fark yeni bir fiyatlandırma formülü bulma gereksinimini desteklemektedir.

Tablo.3 2002-2003 FTE'leri

Cevap	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniv.
2,500'den az	9	5
2,500 – 10,000 arası	3	2
10,000 – 20,000 arası	1	9
20,000'den çok	-	8

Tablo.4 elektronik kaynaklara ayrılan bütçelerin FTE cinsinden hizmet verilen nüfusla çapraz karşılaştırmasıdır. Önceki yıllara ait benzer verilerin mevcut olmaması, herhangi bir karşılaştırma yada genelleme yapmaya imkan tanımamaktadır

Tablo.4 2002 e-kaynak bütçeleri

	2,500'den az		2,500 – 10,000 arası		10,000 – 20,000 arası		20,000'den çok	
(bin)	Vakıf Üniv.	Devlet Üniv.	Vakıf Üniv.	Devlet Üniv.	Vakıf Üniv.	Devlet Üniv.	Vakıf Üniv.	Devlet Üniv.
\$28'den az	5	2				2		2
\$28 – \$85 arası	2	3	1	3		2		2
\$85 – \$195 arası			1	2		1		2
\$195– \$280 arası	1				1	1		1
\$280 çok	1					1		

Ankete katılan kurumlara, elektronik kaynaklara ayırdıkları bütçelerin yanı sıra 1999-2002 yılları arasında elektronik ve basılı kaynaklara ayırdıkları bütçelerin oransal değişimi sorulmuştur. Büyük çoğunluk (%66) elektronik kaynaklar lehine %10 ile %450 arasında bir artıştan söz etmiştir. 8 kurum basılı dergi iptalleri sayesinde basılı kaynak bütçelerinde tasarrufa gidildiğini belirtmiştir. Kalan %44'e bakıldığında, bu kurumların ya yeni kurulmuş kurumlar olduğu yada ilk kez 2002 yılında elektronik kaynaklara abone oldukları için geriye dönük karşılaştırma yapamadıkları görülmüştür.

4.2 ANKOS Üyeliği:

Ankette katılımcılara ANKOS'a ne zaman abone oldukları sorulmuştur. Cevaplar Figür. 1'de gösterilmektedir. Beş devlet üniversitesinin cevabı 1999 iken bazı kurucu üniversiteler bu yılı 2000 olarak vermişlerdir. Bu uyumsuz cevaplar anket sorusunun yanlış anlaşıldığı şeklinde yorumlanabilir.
Figür.

Ne zaman katıldıklarına ek olarak ANKOS'a neden katıldıkları da ankette kurumlara sorulan bir diğer sorudur. Tablo 5'de de görülebileceği gibi, ANKOS'a katılımındaki ana sebep daha düşük fiyatlardan faydalanarak daha fazla kaynağa daha uygun lisans anlaşmaları ile erişebilmektir. Sınırlı kaynaklara sahip diğer kurumlara destek vermek ise bir tek kurum tarafından "Diğer" kapsamında belirtilen ek bir sebep olmuştur

Tablo.5 ANKOS'a

Cevap	Vakıf Üniversitesi		Devlet Üniversitesi	
Daha ucuz abonelik	10	77%	23	96%
Daha fazla kaynağa abonelik	10	77%	20	83%
Lisans anlaşmalarında kütüphanelerin lehine düzenlemelerin sağlanması	10	77%	19	79%
Firmalarla bire bir görüşme gereksiniminin ortadan kalkması	6	46%	18	75%
Teknik sorunların daha hızlı çözülmesi	3	23%	12	50%
Dergi aboneliklerindeki kesişmelerin ülke genelinde azaltılması	6	46%	12	50%
Herkes katıldığı için	1	8%		
Diğer.....	1	8%		

4.3 Ürün seçimi ve İngilizce

Bazı ülkelerin aksine İngilizce'nin Türkiye'de yaygın olarak kullanılmaması, Türkiye'de iş yapan yabancı firmalarla kütüphaneler arasında iletişim sorunu yaşanabileceğini düşündürmektedir. Aynı varsayım altında, akıcı İngilizce konuşabilen satın alma kütüphanecisi bulunmayan kurumların yerel distribütörler ya da Türk satış danışmanı olan firmalar ile çalışmayı tercih ettikleri düşünülebilir. Bu tercih de bazı ürünlere aşırı ilgi doğurken bazı ürünlerin hiç dikkate alınmamasına sebep olabilir.

Tablo.6 Dil bir engel midir?

Cevap	İngilizce bilen satın alma kütüphanecisi olan	İngilizce bilen satın alma kütüphanecisi olmayan
-------	---	--

	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniversitesi
Türkiye’de temsilcilikleri olan firmaların ürünleri tercih ediliyordu	1	4	1	7
Türk satış danışmanı olan firmaların ürünleri tercih ediliyordu		2		4
Farketmiyordu	7	3	2	6
Diğer	1	1		
Boş			1	

Tablo. 6 ANKOS’a katılmadan önceki kütüphanelerin firma tercihleri ile kütüphanede İngilizce bilen satın alma kütüphanecisinin olup olmaması arasındaki çapraz ilişkiyi göstermektedir. Vakıf üniversitelerinin %64’ü kendilerini yerel distribütörler ya da Türk satış danışmanı olan firmalar ile sınırlamamaktadırlar. Bu oran devlet üniversitelerine gelince %13’e düşmektedir. Ayrıca yine İngilizce bilen satın alma kütüphanecisi olmayan vakıf üniversitelerinin %18’i ve devlet üniversitelerinin %25’i için bu durum tercihlerinde fark yaratmamaktadır. Bu kurumlardan biri kütüphane müdürünün kütüphane adına yabancı firmalarla iletişimi sağladığı yönünde ankete bir not eklemiştir. İngilizce bilen satın alma kütüphanecisi olmamasına rağmen “Farketmiyordu” şıkkını seçen pek çok devlet ve vakıf üniversitesi için de bu durum geçerli olabilir.

Bunu destekleyici bir diğer not ise satın alma personelinin kütüphaneci değil de destek elemanı olduğu, ama akıcı derecede İngilizce bildiği için alınan ürünün Türkçe bilen biri tarafından pazarlanıp pazarlanmamasının önemi olmadığıdır. Bu yanıt, anketteki ilgili sorunun kaleme alınışından kaynaklanan bir yorumlama sorununu olduğunu düşündürmektedir. Bu konuda son bir nokta ise, 2003 yılı için herhangi bir elektronik kaynağa sahip olmayan kurumların da “Diğer” yerine “Farketmiyordu” şıkkını seçmiş olmalarıdır.

Tablo 5’de görüldüğü gibi, %69 gibi anlamlı bir çoğunluk ANKOS’a firmalarla bire bir görüşme gereksiniminin ortadan kalkması için katıldıklarını belirtmişlerdir.

4.4 Ürün seçimi ve Kullanılan Yöntemler

Ankete katılan kurumlara abone olunacak ürünleri seçmede kullanılan yöntemleri kullanım tercihine göre öncelik sırasına dizmeleri istenmiştir. Sıralanmak üzere verilen her yöntem için ortalamalar hesaplanmıştır. (Tablo. 7). Hesaplanan ortalamalara göre hazırlanan yöntemlerin listesi aşağıda verilmiştir:

1. Öğretim üyelerinin önerileri
2. ANKOS duyuruları
3. Kütüphane personelinin önerileri
4. Firma ziyaretleri

5. Konferans ortamlarındaki standlar
6. Email listeleri
7. Diğer

Tablo. 7 Ürün seçim yöntemleri

Yöntem/Sıra	1	2	3	4	5	6	7	ORTALAMA	MEDYAN
Kütüphane personelinin önerileri	1	11	5	4	7	4	1	3.64	3
Öğretim üyelerinin önerileri	28	6	2		1			1.38	1
ANKOS duyuruları	7	7	15	4	1			2.56	3
Firma ziyaretleri		3	3	9	10	7		4.47	5
Konferans ortamlarındaki standlar		3	4	8	5	10	2	4.66	5
Email listeleri		1	3	6	8	9	2	4.7	5
Diğer	1	1				1	1	-	-

Bu tablodan da görülebileceği gibi kütüphaneler, öğretim üyelerinin önerilerine ağırlık vermekte ve öncelikli olarak onların araştırma ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadırlar. Diğer taraftan, ANKOS'un da üye kütüphanelerin ürün seçimlerinde ciddi bir etkisi görülmektedir. Bu etki kütüphane personelinin önerilerinin ve firma ziyaretleri ya da konferans standları gibi geleneksel yöntemlerin önüne geçmiştir.

Tüm devlet üniversiteleri ve 11 vakıf üniversitesinden 8'i yıl boyunca açılan tüm ANKOS deneme kullanıcılarını kullanıcılarına duyurduklarını belirtmişlerdir. Tüm denemeleri duyurmadıklarını söyleyen üç vakıf üniversitesinden biri sadece abone olmaları muhtemel olanları duyurduklarını ankette vurgulamıştır. Bu yanıtlar, ANKOS'un ürün seçim metodlarının, Türk üniversiteleri arasında büyük güvenilirliğe sahip olduğuna işaret etmektedir.

Çok da şaşırtıcı olmayan bir bulgu da, iki devlet ve iki vakıf üniversitesi dışında kalan kurumların hiçbirinin ANKOS'un 2003 yılı için konsorsiyum oluşturmayı deneyip de çeşitli sebeplerle başaramadığı ürünlere abone olmadığıdır. Daha da az şaşırtıcı olan ise bu iki vakıf üniversitesinin tüm denemeleri kullanıcılarına duyurmayan iki kurumla aynı kurumlar olmasıdır ki bu da basit bir rastlantıdan ibaret olmamalıdır.

%83 gibi çok yüksek bir yüzdeyle ankete katılan kurumlar, kullanıcılarından denemelerle ilgili geribesleme topladıklarını ve bunları analiz ettiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte bazı katılımcılar kullanıcı geribeslemesinin yetersizliğinden yakınmışlardır. Bu da genel

olarak kütüphanelerin kullanıcıdan beklentilerini ve kullanıcı katılımının, kütüphanenin karar verme işleminde anahtar bir eleman olduğunu hissettirecek bir kullanıcı bilgilendirme programına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.
Figür.2

4.5 Diğer

Yukarıda tartışılan ürün seçimiyle alakalı konular dışında, ANKOS'un önemli rol oynamakta olduğu ya da önümüzdeki günlerde liderlik etmeyi düşündüğü pek çok başka alan daha bulunmaktadır.

Telif hakları ve adil kullanım bilinci: Ankete katılanlara ilk olarak web sitelerinde kullanıcılarını telif hakları ve adil kullanım konularında uyaran bir notun olup olmadığı, eğer varsa ne zamandan beri var olduğu sorulmuştur . Figür. 3'de gösterildiği gibi, sadece katılımcıların üçte birinde böyle bir uyarı notu bulunmakta ve bu konuda kullanıcılarına eğitim vermektedirler. İlk not cevaplara göre 2001 yılında web'e yerleştirilmiş gözükmekle beraber, eğitimler 1999 yılına kadar geriye gitmektedir. Eğitimler, kitaplar ve basılı dergiler de telif haklarına tabii oldukları için daha eski bir tarihe kadar geri gidiyor olabilir. Bu ve çoğu üniversitenin web sitelerine ve elektronik kaynak aboneliklerine çok yakın zamanda sahip olmaları, eğitimlerin web'e konacak nattan önce başlamasına sebep olmuş olabilir Figür. 3

Kullanım istatistikleri: Kütüphaneler koleksiyonlarını ve hizmetlerini niceliksel olarak değerlendirme hususunda eskiye dayalı bir geleneğe sahiptirler. Bugün pekçok elektronik kaynak oldukça detaylı kullanım istatistikleri sağlamaktadırlar. Bu istatistiklerin sağlanabilirliği niceliksel analizleri gündelik kütüphane çalışmalarına katma yönünde yeni ufuklar açmaktadır. Figür. 4'de gösterildiği gibi, katılımcıların %92'si kullanım istatistiklerini veritabanı abonelikleri ve yenilemelerinde karar verme aracı olarak kullanmaktadırlar. Hatta, 10 kütüphane kullanım istatistiklerine dayalı olarak abone iptali yapmıştır. Bu bulgu, ANKOS'un bir çalışma grubu oluşturarak üyeleriyle paylaşılacak üzere bir niceliksel analiz modeli üzerinde çalışma kararı almasının ne kadar gerekli ve zamanlı olduğunu göstermektedir.

Figür. 4

Lisanslar: Lisans anlaşmaları zor hukuk İngilizceleri ile maddeleri taraflarca fazla sorgulanmadan imzalanan dokümanlar olagelmışlerdir. Ankete katılan kurumlar arasında da sadece üçü ANKOS Yönetim Kurulunun bir model Türk ulusal site lisansı hazırlamasına ve veritabanı sağlayıcılarının lisanslarını model lisans ile karşılaştırmaya başlamasına kadar abone oldukları veritabanının lisans anlaşmasında imza aşamasında değişiklik talep etmişlerdir. Bugün ANKOS yaptığı karşılaştırmalar ve talep ettiği değişikliklerle üyelerinin yasal haklarını da güvenceye almada önemli bir rol oynamaktadır.

Kullanıcı eğitimi: Kütüphaneler elektronik kaynaklara büyük maddi yatırımlar yapmaktadırlar. Bu yatırımların kütüphaneye geri ödemesi yüksek kullanım oranı şeklinde olmaktadır. Bu kaynaklar formal kullanıcı eğitimleri ya da tanıtım programları aracılığı ile yaygın olarak duyurulabilir. Katılımcı kurumların %81'i abone oldukları veritabanları için kullanıcılarına eğitim vermektedir. ANKOS'un da kullanıcı el kitapları ve veritabanları hakkında kısa bilgiler hazırlamak yönünde sürmekte olan girişimi bu %81'lik eğitime katkıyı daha da arttırabilir ve kullanıcı eğitim programlarına bir standart getirebilir.

5. Sonuç ve Öneriler

ANKOS, her ne kadar başlangıçta kurumların satın alma güçlerini bir araya getirmesiyle geniş bir kabul görmüş olsa da, asıl büyük adımını üyelerini yabancı firmalarla iletişimlerini

kolaylaştırarak, lisans anlaşmalarını değerlendirmeye tabi tutarak, kullanım istatistiklerini analiz ederek ve kullanıcı eğitimini destekleyerek atmıştır.

Focus grup tekniği kullanılarak bu noktaların daha detaylı incelenmesi gerekmekte olup bu tekniğin ankete nazaran daha etkileşimli bir ortam yaratacağı ve anında takip soru olanağı sunacağı bir gerçektir. Bu fokus grup seansları esnasında ANKOS'un üyelerine destek verebileceği başka alanlar da tespit edilebilir.

Bu alanların tesbitini takiben, farklı uzmanlıklara sahip üyelerden faydalanılarak bu açıkları kapayacak programlar tasarlanmanın mümkün olacağı düşünülmektedir.

Referanslar

1 James J. Kopp, "Library Consortia and Information Technology: The Past, the Present, the Promise" Information Technology and Libraries 17 (1998): 7-12

2 Barbara Buckley, "Library Cooperation and Partnerships in the United Kingdom: or How joined-up Government is leading to joined-up libraries" Available: <http://www.csu.edu.au/special/raiss99/papers/bbuckley.html>

3 Sharon L. Bostick, " The History and Development of Academic Library Consortia in the United States: An Overview, " The Journal of Academic Librarianship 27 (2001): 128-130

4 William Gray Potter, " Recent Trends in Statewide Academic Library Consortia," Library Trends 45 (1997): 416-435

5 Arnold Hirshon, " Libraries, Consortia, and Change Management," The Journal of Academic Librarianship 25 (1999): 124-126

6 Yaşar Tonta, "Collection Development of Electronic Information resources in Turkish Libraries," Library Collections, Acquisitions, & Technical Services 25 (2001): 291-298

EKLER

1. Kapak Mektubu
2. Anket